YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä lokakuuta 2006 *

Asiassa C-302/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 28.7.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään B. Schima ja D. Recchia, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato M. Massella Ducci Teri, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (esittelevä tuomari) ja G. Arestis,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteessaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29 päivänä kesäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/35/EY (EYVL L 200, s. 35) 4 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on säätänyt, että omistuksenpidätyslausekkeeseen voidaan vedota ostajan velkojia vastaan vain, jos tämä lauseke mainitaan jokaisessa myöhäisempää tavaroiden toimitusta koskevassa laskussa, joka on todella päivätty ennen ulosmittausta ja kirjattu säännönmukaisesti kirjanpitoon.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivillä 2000/35 pyritään yhdenmukaistamaan kaupallisissa yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisissä toimissa, jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen korvausta vastaan, tapahtuvien maksuviivästysten torjumista koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

3 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin."

4 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä – – tarkoitetaan:

1) 'kaupallisilla toimilla' yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisiä toimia, jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen korvausta vastaan;

– –

3) 'omistuksenpidätyksellä' sopimukseen perustuvaa järjestelyä, jossa myyjällä säilyy omistusoikeus kyseessä oleviin tavaroihin, kunnes kauppahinta on maksettu kokonaisuudessaan;

_ _"

5 Direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on kansainvälisen yksityisoikeuden nojalla sovellettaviksi tulevien kansallisten säännösten mukaisesti säädettävä, että myyjällä säilyy omistusoikeus tavaroihin, kunnes ne on kokonaan maksettu, jos myyjä ja ostaja ovat nimenomaan sopineet omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista."

6 Direktiivin johdanto-osan 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"On suotavaa, että velkojilla on mahdollisuus käyttää omistuksenpidätysehtoa syrjimättömällä tavalla kaikkialla yhteisössä, jos omistuksenpidätyslauseke on pätevä kansainvälisen yksityisoikeuden nojalla sovellettaviksi tulevien kansallisten säännösten nojalla."

Kansallinen lainsäädäntö

7 Italian oikeudessa myynnistä omistuksenpidätysehtoa käyttäen säädetään siviililain IV osan III osaston I luvun 3 kohdassa.

8 Siviililain 1523 §:ssä, jonka otsikkona on "Omistusoikeuden ja vaaranvastuun siirtyminen", säädetään seuraavaa:

"Osamaksukaupassa, johon liittyy omistuksenpidätysehto, ostaja saa omistusoikeuden tavaraan maksettuaan viimeisen maksuerän, mutta vaaranvastuu siirtyy ostajalle, kun tavaran luovutus tapahtuu."

9 Saman lain 1524 §:n 1 momentissa säädetään, että omistuksenpidätysehtoon voidaan vedota ostajan velkojia vastaan vain, jos siitä on sovittu kirjallisesti asiakirjalla, joka on todella päivätty ennen ulosmittausta. Saman pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään siitä, miten tällaiseen ehtoon voidaan vedota kolmansia ostajia vastaan, eli kun myynnin kohteena on koneita, joiden arvo on yli 30 000 ITL (noin 16 euroa), tai julkiseen rekisteriin merkittyä irtainta omaisuutta.

10 Lisäksi 9.10.2002 annetun decreto legislativon nro 231 (jäljempänä decreto legislativo) 11 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"Siviililain 1523 §:ssä tarkoitettuun omistuksenpidätysehtoon, josta ostaja ja myyjä ovat kirjallisesti sopineet etukäteen, voidaan vedota ostajan velkojia vastaan, jos tämä ehto mainitaan jokaisessa tavaroiden toimitusta koskevassa laskussa, joka on todella päivätty ennen ulosmittausta ja kirjattu säännönmukaisesti kirjanpitoon."

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

11 Komissiolle tehtiin kantelu, jossa väitettiin, että direktiivin 2000/35 4 artiklaa ei ollut täytäntöönpantu asianmukaisesti Italian lainsäädännössä. Kantelussa todettiin, että decreto legislativon 11 §:n 3 momentin nojalla myyjä velvoitetaan vastaamaan huomattavista hallintokuluista.

12 Kehotettuaan virallisella huomautuksella Italian tasavaltaa esittämään huomautuksensa tämän kansallisen säännöksen yhteensopivuudesta direktiivin 4 artiklan kanssa komissio lähetti 18.10.2004 perustellun lausunnon, jossa se kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon tiedoksiantamisesta.

13 Koska komissio ei saanut vastausta, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

14 Komissio väittää, että decreto legislativon 11 §:n 3 momentti on direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdan ja direktiivin tarkoituksen vastainen.

15 Sen mukaan velvollisuus mainita omistuksenpidätyslauseke jokaisessa laskussa, jotta siihen voidaan vedota ostajan velkojia vastaan, tarkoittaa ylimääräistä edellytystä myyjälle, jonka on, voidakseen pidättää itselleen omistusoikeuden tavaraan, kunnes koko hinta on maksettu, direktiivin 2000/35 nojalla vain sovittava tällaisesta lausekkeesta ostajan kanssa ennen kyseisten tavaroiden luovutusta.

16 Lisäksi se, että decreto legislativon 11 §:n 3 momentin mukaan laskujen on oltava todella päivättyjä ennen ulosmittausta, on vastoin direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohtaa, jossa keskeistä on se, että myyjä ja ostaja ovat nimenomaan sopineet omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista.

17 Italian hallitus toteaa vastauksenaan, että omistuksenpidätyslausekkeen on katsottava olevan myyntisopimuksen lisäehto, jonka pätevyydelle tai tehokkuudelle ei ole asetettu mitään erityisiä muotomääräyksiä, ja että ainoa lausekkeen pätevyyttä koskeva ehto on, että tästä lausekkeesta on sovittu myyntisopimuksen tekohetkellä.

18 Sen mukaan decreto legislativon 11 §:n 3 momentilla täydennettiin siviililain säännöksiä, ja se koskee ainoastaan mahdollisuutta vedota omistuksenpidätysehtoon ostajan velkojia vastaan, mutta ei kolmansia ostajia vastaan. Sillä vain täydennetään siviililain 1524 §:n 1 momenttia. Italian hallitus toteaa tämän osalta, että decreto legislativon 11 §:n 3 momentilla tehty muutos koskee vain tiettyjä myyntisopimusten ryhmiä, erityisesti osakemaksukauppaa, jossa tavaroiden luovutukset voivat tapahtua useassa erässä ja luovutusten kohteena voi olla tavaroita, jotka saatetaan arvioida kukin erikseen ja joilla saattaa olla huomattava taloudellinen arvo. Se toteaa lisäksi,

että kyseinen säännös koskee tiettyjä sekamuotoisia sopimuksia, joiden mukaan myyjän on toimitettava useita laskuja, samoin hyvin useassa erässä.

19 Italian hallituksen mukaan sen velvollisuuden, jonka mukaan omistuksenpidätyslauseke on mainittava alkuperäisen sopimuksen myöhempää täytäntöönpanoa osoittavissa asiakirjoissa, tarkoituksena on oikeusvarmuuden periaatteen sekä sellaisten kolmansien tahojen perustellun luottamuksen kunnioittaminen, jotka toteuttavat liiketoimia sellaisen tavaranhaltijan kanssa, jolla ei ole tavaran omistusoikeutta.

20 Lopuksi mainittu hallitus vetoaa siviililaissa säädettyihin näyttötaakkaa koskeviin säännöksiin. Sen mukaan Italian corte di cassazionen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että sen osoittamiseksi, että asiakirja on päivätty ennen ulosmittausmenettelyä, voidaan vedota kaikkiin tosiseikkoihin. Tällaisina tosiseikkoina mainitussa oikeuskäytännössä otetaan huomioon muun muassa se, että henkilö, jota vastaan omistuksenpidätyslausekkeeseen aiotaan vedota, on ollut asiakirjasta tietoinen.

21 Komissio toteaa viimeksi mainitun osalta, että päiväyksen todenperäisyys saattaa olla helppoa näyttää toteen, mutta se pysyttää voimassa kanneperusteen, jonka mukaan decreto legislativon 11 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset ovat ristiriidassa direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdan kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

22 Komission nostaman kanteen perusteltavuuden arvioimiseksi on tutkittava direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohtaa ja selvitettävä, onko tällä säännöksellä vaikutusta jäsenvaltion antamiin säännöksiin, jotka koskevat mahdollisuutta vedota omistuksenpidätyslausekkeisiin kolmansia vastaan.

23 Aluksi on korostettava, että direktiivissä ei yhdenmukaisteta kaikkia kaupallisiin toimiin liittyviä maksuviivästyksiä koskevia sääntöjä, koska siinä säädetään ainoastaan tietyistä erityisistä keinoista, joiden avulla tarkoituksena on ehkäistä tällaisia viivästyksiä, eli viivästyskorosta (3 artikla), omistuksenpidätyksestä (4 artikla) ja riidattomien saatavien perintämenettelyistä (5 artikla).

24 Lisäksi tässä direktiivissä viitataan useissa kohdissa kansallisten säännösten soveltamiseen. Kansallisia säännöksiä sovelletaan, kuten direktiivin johdanto-osan 15 ja 19 perustelukappaleissa todetaan, muun muassa täytäntöönpanoasiakirjan pakkotäytäntöönpanomenettelyn, niiden edellytysten, joilla tällaisen asiakirjan pakkotäytäntöönpano voidaan pysäyttää tai keskeyttää, ja sopimusten tekotapaan liittyvien säännösten osalta.

25 Direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdassa säädetään omistuksenpidätyslausekkeista, joiden osalta viitataan kansalliseen lainsäädäntöön, että jäsenvaltioiden on kansainvälisen yksityisoikeuden nojalla sovellettaviksi tulevien kansallisten säännösten mukaisesti säädettävä, että myyjällä säilyy omistusoikeus tavaroihin, kunnes ne on kokonaan maksettu, jos myyjä ja ostaja ovat nimenomaan sopineet omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista.

26 Tämän säännöksen sanamuodosta käy ilmi, että siinä säädetään omistuksenpidätyslausekkeen vaikutuksista ostajaan ja myyjään nähden ja että myyjä voi pidättää itselleen omistusoikeuden tavaroihin, kunnes ne on kokonaan maksettu. Siinä säädetään tällaisen lausekkeen pätevyyden edellytykseksi, että myyjä ja ostaja ovat nimenomaan sopineet lausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista.

27 Lisäksi on todettava, että direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdassa tehty viittaus kansainvälisen yksityisoikeuden nojalla sovellettaviksi tuleviin kansallisiin säännöksiin koskee omistuksenpidätyslausekkeen pätevyyttä koskevia edellytyksiä.

28 Tämän säännöksen mukaan, luettuna yhdessä direktiivin 2000/35 johdanto-osan 21 perustelukappaleen kanssa, yhteisön lainsäätäjä on katsonut olevan suotavaa varmistaa, että velkojilla on mahdollisuus käyttää omistuksenpidätysehtoa syrjimättömällä tavalla kaikkialla yhteisössä, jos omistuksenpidätyslauseke on pätevä kansainvälisen yksityisoikeuden nojalla sovellettaviksi tulevien kansallisten säännösten nojalla. Velkojien mahdollisuus käyttää tällaista lauseketta vaikuttaa olevan erityinen keino torjua kaupallisiin toimiin liittyviä maksuviivästyksiä.

29 Kun otetaan huomioon direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdan sanamuoto ja kyseisen direktiivin tavoite, kyseisestä säännöksestä ei voida päätellä, että sillä pyrittäisiin vaikuttamaan muihin sääntöihin kuin niihin, joissa säädetään selvästi ensinnäkin ostajan ja myyjän mahdollisuudesta sopia nimenomaisesti omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista ja lisäksi myyjän mahdollisuudesta pidättää itselleen omistusoikeus tavaroihin, kunnes ne on kokonaan maksettu.

30 Näin ollen esillä olevan asian kohteena olevat säännökset, jotka koskevat mahdollisuutta vedota omistuksenpidätyslausekkeisiin sellaisia kolmansia vastaan, joiden oikeuksiin direktiivillä 2000/35 ei ole vaikutuksia, kuuluvat yksinomaan jäsenvaltioiden sisäisten oikeusjärjestysten piiriin.

31 Näissä olosuhteissa Italian tasavalta ei ole jättänyt noudattamatta sille direktiivin 2000/35 4 artiklan 1 kohdan mukaan kuuluvia velvoitteita säätäessään, että

omistuksenpidätyslausekkeeseen voidaan vedota ostajan velkojia vastaan vain, jos tämä lauseke mainitaan jokaisessa tavaroiden toimitusta koskevassa laskussa, joka on todella päivätty ennen ulosmittausta ja kirjattu säännönmukaisesti kirjanpitoon.

32 Näin ollen komission kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Italian tasavalta on vaatinut, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset